

Velfærdssamfundets videreudvikling

Den engelske samfundsforsker og historiker T.H. Marshall har karakteriseret de seneste 200 års udvikling hen mod det moderne velfærdssamfund som gennemløbende tre faser: det civile medborgerskab i det 18. århundrede, det politiske medborgerskab i det 19. århundrede og endelig det sociale medborgerskab i det 20. århundrede. Det bør være vores vision, at vi kunne tilføje, at i det 21. århundrede etablerer vi så det økonomiske medborgerskab, dvs. et samfund med økonomisk demokrati.

Økonomisk demokrati har fire formål. For det første skal det ansætte de ansatte til større arbejdsglæde, engagement og effektivitet og dermed også føre til en større produktion. For det andet sigter det mod at øge opsparring og investering i samfundet. For det tredje skal det skabe en mere ligelig fordeling af indkomster og formuer. Og for det fjerde og vigtigste skaber det grundlag for en gradvis demokratisering af ejendomsretten til produktionsmidlerne, hvilket er forudsætningen for lønmodtagernes reelle medindflydelse og medbestemmelse og dermed for en højere grad af selvbestemmelse over eget liv og følelse af selvværd.

Så længe begrebet demokratisk socialisme har været anvendt i den socialdemokratiske arbejderbevægelse, har det været forstået som gennemførelsen af demokratiet på alle livets områder: politiske, kulturelle, sociale og økonomiske. Ud fra denne forståelse kan man hævde, at gennemførelsen af økonomisk demokrati er sidste skridt på vejen mod den demokratiske socialisme.

Velfærdssamfundets fornyelse og udvikling handler ikke om

sociale nedskæringer eller indskrænkninger i velerhvervede demokratiske rettigheder. Den handler tværtimod om udvidelse af demokratiet til også at omfatte det økonomiske område, produktion og arbejde.

Den handler endvidere om at skabe en ny forståelse af arbejdsbegrebet. Det indebærer, at aktiviteter, som nu opfattes som fritids-beskæftigelser, for fremtiden indgår som en del af lønarbejdet. Det drejer sig først og fremmest om aktiviteter, der fremmer den enkeltes og fællesskabets livskvaliteter: naturbeskyttelse, boligvedligeholdelse, kulturarrangementer osv. Og det betyder, at arbejdstiden nedsættes, så der bliver mere tid til børn, familie og venner, og at arbejdet fordeles bedre, så vi gradvist ophæver den meningsløse tilstand, at nogle arbejder for meget, mens andre slet ikke har noget anerkendt lønarbejde.

Velfærd er ikke kun velstand, men også og især livskvalitet. Men velstanden er en af forudsætningerne for kvaliteten.

Der er næppe tvivl om, at det åbne marked og den fri konkurrence inden for EU og efterhånden i større dele af Verden langsomt, men sikkert kan undergrave velfærdssamfundets muligheder for at finansiere velfærden. Her ligger sikkert den største udfordring for den danske (nordiske) udgave af velfærdssamfundet, for her er det ikke kun befolkningens vilje til at fastholde velfærden, det kommer an på. Men de, som mener det alvorligt med velfærdssamfundet, må i det europæiske samarbejde arbejde for at udbrede den nordiske model til de andre i stedet for at underkaste sig "den økonomiske nødvendighed" uden kamp. For det er vigtigt at "sætte rammer og

regulere markedøkonomien, så vi får en social retfærdig og bæredygtig udvikling” på kort sigt og økonomisk demokrati og dermed demokratisk socialisme på lidt længere sigt. Et verdenssamfund, hvor de markedøkonomiske kræfter er dominerende, kan ikke løse de grundlæggende problemer: arbejdsløshed, forurening af naturen, dårligt arbejdsklima, ulige muligheder og sult og fattigdom i den tredje verden.

Vagn Oluf Nielsen

Historie, hvis historie?

Den 4. januar 1997 blev Special-arbejderforbundet i Danmark 100 år. I Falkoner Centret i København blev der holdt en storslået fest for medlemmer og venner. Samtidig udgav forbundet jubilæumsbogen “Altid i ilden”, skrevet af forbundets informationschef Bent Hansen. Bogen sendes gratis til alle SiD-medlemmer gennem *Fagbladet*. Det er en utrolig flot gave. Bogen er rigt illustreret med mange interessante billeder.

I *Fagbladet* står der, at “Bogen handler om arbejdsmandens og kvindens kamp for ligeværd gennem 100 år. Den handler om udviklingen fra arbejdsmand til specialarbejder. Om kampe, konflikter og sejre, tilbageslag og sejre igen.” Jeg fik bogen med posten, bladede den igennem og læste lidt her og der, som man jo gør, når man får en bog i hånden. Jeg kiggede godt på indholdsfortegnelsen. Det var blevet til den bog, som Bent nu engang kunne skrive. Først og fremmest fordi han altid har været i magtens korridorer. Det meste af hans tid har det været på redaktørgangen, ministerkontoret som socialminister og endelig på formandsgangen i SiD. Det er herfra historien

er set – fra “toppen af kranseka-gen”. Når den er set herfra - ja, så kan det ikke blive nogen anden historie end den, vi har fået, så jeg blev ikke skuffet. Vægten var lagt på de samfundsøkonomiske forandringer og kun lidt på det kulturpolitiske område, som SiD har stået for.

For nu at provokere lidt vil jeg stille spørgsmålet, om det er SiD's historie, der her er skrevet? Nej og atter nej, det er og bliver ledernes historie om, hvad de kunne gøre i kraft af det medlem-sunderlag, organisationen havde i de pågældende år. Man må spørge: hvem var det, der stod bag ved de synlige ledere? Og hvordan var deres hverdag? Hvordan levede de deres familieliv? Hvordan var deres arbejdsplads? Hvilke drømme havde de?

Det er i det spændingsfelt, historien skal skrives. Vor historie er medlemmernes historie. Vi har aldrig givet meget for myten om de store enkeltpersoner og deres rolle som historiens drivkraft. Derimod kan vore medlemmer i fællesskab betegnes som en historisk drivende kraft eller bevægelse, om man vil.

Det vi har brug for i disse år, hvor fagbevægelsen er ude i en krise i forhold til sine medlemmer og især de unge, er netop at trække dem frem og fortælle, at det er dem, der er den drivende kraft.

Det kulturpolitiske arbejde, som SiD har opbygget gennem de sidste 30 år, burde være fremhævet, fordi det er tilbud, der henvender sig direkte til medlemmerne. Desværre ser vi nu, at det er det kulturpolitiske, som der skæres i, hvilket er et helt forkert signal. Vi må hele tiden være på vagt overfor de borgerlige værdinormer, som går på, at “enhver er sin egen lykkes smed”, og som i sig selv har den

“kerne“ at rive medlemmerne væk fra fagbevægelsen.

Frontfigurer i fagbevægelsens organisatoriske liv er tillidsmændene i klubberne med medlemmerne på arbejdspladserne. Det er her, det direkte demokrati findes. Det er her kravene formes. Det er her, tillidsmændene dagligt må tage skideballerne for det arbejde, der bliver lavet i forbundets afdelinger og for det arbejde, der laves i forbundets top. Tillidsmændene har på den anden side arbejdsgiverne at forhandle med. Fra den side ligger der jo også et pres på ham eller hende. De er “lusen” mellem de to negle, som det så ofte er sagt.

Det, jeg efterlyser, er altså en historie set fra bunden af pyramiden. Her ville vi have mødt de oversete personer, som gør deres job hver eneste dag. Her er masser af tillidsmænd med stor indsigt og viden. Det er her bevægelsens drivkraft ligger gemt. Vores historie er en inspirationskilde, som kan bygge bro mellem vore generationer og først og fremmest give de unge noget at tro på i den perspektivløse hverdag, de nu lever i.

Nu har Bent valgt at skrive fortrinsvis om “konger, kejsere, pinger og bosser”. Det må vi jo så finde os i, med mindre der skulle være nogle afdelinger, som har lyst til at gå i gang med en alternativ historiebog. En sådan bog kunne f.eks. indeholde:

1. Hvilke drømme har arbejderne om, hvordan arbejdspladserne og deres fagforeninger burde udvikle sig?.
2. Hvilken solidaritet er der arbejdspladserne imellem når en overenskomststridig strejke finder sted?.
3. Hvilken frihed har arbejderne i deres arbejde idag?.
4. Hvordan præger EU's direktiver om arbejdsmarkedet de danske overenskomster?

John Mølgaard